

1) Apply external vowel sandhi to the following and write the results down.

Example: -ā + u- → -o-

- a) -a + i- → -e-
- b) -au + i- → -āvi-
- c) -ā + u- → -o-
- d) -ai + a- → -ā a-
- e) -a + ɾ- → -ar-
- f) -e + ā- → -a ā-
- g) -u + o- → -vo-
- h) -e + a- → -e'- (кроме Nom\Voc\Acc du и междометий)
- i) -a + ɾ- → -ar-
- j) -o + a- → -o'- (кроме междометий)
- k) -ā + o- → -au-
- l) -i + au- → -yau-
- m) -ā + ū- → -o-
- n) -o + o- → -a o- (avo)
- o) -au + e- → -āve-
- p) -e + ɾ- → -a ɾ-
- q) -au + au- → -āvau-
- r) -a + e- → -ai-

2) Apply external sandhi to the following, write the results down and link letters up where the writing conventions (→ Chapter 11) demand it. Example: -ḥ + t- → -st-

- a) -a + i- → e
- b) -āḥ + b- → ā b
- c) -in + i- → inni
- d) -ī + i- → ī
- e) -uḥ + r- → ū r
- f) -iḥ + r- → ī r
- g) -i + au- → yau
- h) -a + ī- → e
- i) -au + a- → āva
- j) -eḥ + k- → eḥ k
- k) -a + ū- → o
- l) -p + m- → mm (bm)
- m) -t + h- → ddh
- n) -ā + ai- → ai
- o) -āḥ + s- → āḥ s (опционально может быть āss)
- p) -n + t- → ṁst
- q) -p + k- → pk
- r) -a + au- → au
- s) -m + o- → mo
- t) -ī + u- → yu
- u) -a + e- → ai
- v) -aḥ + i- → o i
- w) -u + u- → ū
- x) -k + m- → Nm(gm)
- y) -u + ɾ- → vɾ
- z) -ī + a- → ya
- aa) -n + c- → ṁśc
- bb) -n + k- → nk
- cc) -īḥ + c- → īśc

dd) -ai + e- → ā e
 ee) -aiḥ + a- → aira
 ff) -i + ī- → ī
 gg) -ṭ + b- → ḍb
 hh) -āḥ + r- → ā r
 ii) -i + o- → yo
 jj) -a + ā- → ā
 kk) -p + n- → mn (bn)
 ll) -ā + au- → au
 mm) -aḥ + l- → o l
 nn) -oḥ + d- → ord
 oo) -k + h- → ggh
 pp) -e + ī- → a ī (кроме дуалис)
 qq) -aḥ + j- → o j
 rr) -au + ū- → āvū
 ss) -aiḥ + m- → airm
 tt) -t + g- → dg
 uu) -ā + a- → ā
 vv) -aḥ + ch- → aśch
 ww) -au + u- → āvu
 xx) -aḥ + r- → o r
 yy) -o + au- → a au
 zz) -aḥ + ś- → aḥ ś
 A) -u + ai- → vai
 B) -au + ī- → āvī
 C) -t + ś- → cch (cś)
 D) -āḥ + h- → ā h
 E) -ū + e- → ve
 F) -m + kh- → ṁ kh
 G) -aḥ + p- → aḥ p (может меняться на ф)
 H) -ū + t- → ū t
 I) -aḥ + a- → o'
 J) -āḥ + u- → ā u
 K) -ai + a- → ā a
 L) -aḥ + t- → ast
 M) -āḥ + l- → ā l
 N) -a + ṛ- → ar
 O) -āḥ + c- → āśc
 P) -ū + au- → vau
 Q) -ṛ + o- → ro
 R) -p + b- → bb
 S) -āḥ + th- → āsth
 T) -e + a- → e'

3) Resolve the sandhi below. Give all possible sources for each outcome.

- ū- → u + u / u + ū / ū + u / ū + ū
- śc- → ḥ + c
- ṁ p- → m + p
- mā- → m + ā
- au- → a + o / ā + o / a + au / ā + au
- āmśc- → ān + c
- bbh- → p + h

- h) -ā d- → āḥ + d / ā + d
- i) -ā t- → āḥ + t / ā + t
- j) -ū r- → uḥ + r / ūḥ + r / ū + r
- k) -mn- → p + n
- l) -ṁ n- → m + n
- m) -anna- → an + a
- n) -na- → n + a
- o) -īrb- → īḥ + b
- p) -be- → b + e
- q) -o b- → aḥ + b
- r) -bj- → b + j / p + j
- s) -a o- → e + e / o + e / aḥ + o
- t) -ṁst- → n + t
- u) -ā e- → ai + e / āḥ + e
- v) -yā- → i + ā
- w) -tk- → t + k
- x) -vo- → u + o / ū + o
- y) -ll- → t + l
- z) -cch- → t + ś
- aa) -rd- → ḥ + d
- bb) -ast- → aḥ + t
- cc) -ā- → a + a / a + ā / ā + a / ā + ā
- dd) -a ai- → e + ai / o + ai / aḥ + ai
- ee) -āvū- → au + ū
- ff) -ī r- → īḥ + r / iḥ + r
- gg) -vī- → u + ī / ū + ī
- hh) -a u- → aḥ + u / e + u / o + u
- ii) -ggh- → k + h
- jj) -a ṛ- → e + ṛ / o + ṛ
- kk) -ai- → a + e / a + ai
- ll) -ā g- → āḥ + g / ā + g
- mm) -ā p- → ā + p

4) Formulate the ruki rule.

s следующая сразу после r, k и любой гласной, кроме а и ā (даже если после гласной следует ṁ) or visarga (ḥ), церебрализуется в ṣ, кроме случаев, когда s на конце слова, либо за ней следует r.

5) Apply the missing internal sandhi (such as buddha sandhi, ruki, retroflexion of n) to the following words.

- a) *grhesu → grṣeṣu
- b) *tyajta- → tyakta
- c) *narena → nareṇa
- d) *gmtvā → gatvā
- e) *budhta- → buddha
- f) *dṛṣta- → dṛṣṭa
- g) *mitrānām → mitrāṇām
- h) *kṛsna- → kṛṣṇa
- i) *dahta- → dagdha
- j) *ksana- → kṣana

k) *rana- → raṇa

6) Apply sandhi to the following text. Where words ought to be linked in writing, do that.
The Ocean Answers Rāma's Plea for Help in Crossing over

न इच्छामि प्रतिघातम् ते न अस्मि विघ्नकरः तव ।
नेच्छामि प्रतिघातं ते न अस्मि विघ्नकरस्तव ।

शृणु च इदम् वचः राम श्रुत्वा कर्तव्यम् आचर ॥ ३९ ॥
शृणु चेदं वचो राम श्रुत्वा कर्तव्यं आचर

यदि दास्यामि ते मार्गम् सैन्यस्य व्रजतः आज्ञया ।
यदि दास्यामि ते मार्गं सैन्यस्य व्रजत आज्ञया ।

अन्ये अपि आज्ञापयिष्यन्ति माम् एवम् धनुषः बलात् ॥ ४० ॥
अन्येऽप्यज्ञापयिष्यन्ति मामेवं धनुषो बलात् ॥ ४० ॥

अस्ति तु अत्र नलः नाम वानरः शिल्पिसंमतः ।
अस्ति त्वत्र नलो नाम वानरः शिल्पिसंमतः ।

त्वष्टुः देवस्य तनयः बलवान् विश्वकर्मणः ॥ ४१ ॥
त्वष्टुर्देवस्य तनयो बलवान्विश्वकर्मणः ॥ ४१ ॥

स यत् काष्ठम् तृणम् वा अपि शिलाम् वा क्षेप्यते मयि ।
स यत्काष्ठं तृणं वापि शिलां वा क्षेप्यते मयि ।

सर्वम् तत् धारयिष्यामि स ते सेतुः भविष्यति ॥ ४२ ॥
सर्वं तद्धारयिष्यामि स ते सेतुर्भविष्यति ॥ ४२ ॥

इति उक्त्वा अन्तर्हिते तस्मिन् रामः नलम् उवाच ह ।
इत्युक्त्वान्तर्हिते तस्मिन्नामो नलमुवाच ह ।

कुरु सेतुम् समुद्रे त्वम् शक्तः हि असि मतः मम ॥ ४३ ॥
कुरु सेतुं समुद्रे त्वं शक्तो ह्यसि मतो मम ॥ ४३ ॥

तेन उपायेन काकुत्स्थः सेतुबन्धम् अकारयत् ।
तेनोपायेन काकुत्स्थः सेतुबन्धमकारयत् ।

दशयोजनविस्तारम् आयतम् शतयोजनम् ॥ ४४ ॥
दशयोजनविस्तारमायतं शतयोजनम् ॥ ४४ ॥

नलसेतुः इति ख्यातः यः अद्य अपि प्रथितः भुवि ।
नलसेतुरिति ख्यातो योऽद्यापि प्रथितो भुवि ।

रामस्य आज्ञाम् पुरस्कृत्य निर्यातः गिरिसंनिभः ॥ ४५ ॥
रामस्याज्ञां पुरस्कृत्य निर्यातो गिरिसंनिभः ॥ ४५ ॥

EXERCISES

Note: From this point on, all sandhi has been applied in all sentences and readings.

1) Translate into English:

१) सुकेशा कन्या गृहमविशत्कु मारश्च क्षणादुदतिष्ठत् ।

सुकेशा कन्या गृहम् अविशत् कुमारः च क्षणात् उदतिष्ठत् ।

Прекрасноволосая девушка в дом вошла и юноша сразу же встал.

२) नृपाय नत्वा प्रजास्तं (तम् 'him, to him') चिन्ताः कथयन्ति ।

नृपाय नत्वा प्रजाः तम् चिन्ताः कथयन्ति ।

Царю поклонившись, подданные ему (свои) заботы рассказывают.

३) ग्रामात्प्रत्यागत्य नारी प्रियां नगरीं दृष्ट्वा क्षणात्प्राविशत् ।

ग्रामात् प्रत्यागत्य नारी प्रियाम् नगरीम् दृष्ट्वा क्षणात् प्रविशत्

из деревни вернувшись, женщина любимый город увидев, сразу вошла (в него).

४) कृत्स्नं देशमभिभूयोग्रो नृपो नगरीरदहत् ।

कृत्स्नम् देशम् अभिभूय उग्रः नृपः नगरीः अदहत् ।

всю страну покорив, грозный царь города сжёг.

५) क्व नगरीणां पाला भवन्तीति नारी दग्धा नगरीर्दृष्ट्वापृच्छत् ।

क्व नगरीणाम् पालाः भवन्ति इति नारी दग्धा नगरीः दृष्ट्वा अपृच्छत् ।

Где городов защитники? - так женщина сожжённые города увидев, спросила.

६) नरो बालापालां दासीं वरैर्दानैस्तोषयित्वा बालां गृहमनयत् ।

नरः बाला-पालाम् दासीम् वरैः दानैः तोषयित्वा बालाम् गृहम् अनयत्

Человек, охраняющую девочку служанку наградами-подарками обрадовав, девочку домой отвёл.

७) भीमौ क्षत्रियौ नरस्य भार्यां सबालां लुप्त्वा नरं दुःखमत्यजताम् ।

भीमौ क्षत्रियौ नरस्य भार्याम् सबालाम् लुप्त्वा नरम् दुःखम् अत्यजताम्

Два ужасных воина человека жену с дочерью отняв, человеку горе оставили.

८) नगरवननदीर्दृष्ट्वा तुष्टो बालो गृहं प्रत्यागच्छत् ।

नगरान्-वनान्-नदीः दृष्ट्वा तुष्टः बालः गृहम् प्रत्यागच्छत्

города, леса и реки увидев, довольный мальчик домой вернулся.

९) बालो विस्मयेन राज्या रत्नानि दृष्ट्वा तस्याः (तस्याः 'her, of her') प्रभा सूर्यस्येवेति चिन्तयति ।

बालः विस्मयेन राज्या रत्नानि दृष्ट्वा तस्याः प्रभा सूर्यस्य इव इति चिन्तयति

Ребёнок с удивлением царицы драгоценности увидев – сияние солнцу подобно - так думает

READINGS

The Two Possible Fates of Heroic Warriors

मृतः प्राप्नोति वा स्वर्गम् शत्रुम् हत्वा सुखानि वा ।

или (сам)убитый неба достигает, или врага убив - счастья
उभौ अपि हि शूराणाम् गुणौ एतौ सुदर्लभौ ॥

воистину обе эти доблести для героев труднодостижимы

Rāma Reaches a Special Place

प्रविश्य तु महा-अरण्यम् दण्डक अरण्यम् आत्मवान् ।

Но войдя в великий лес, лес Дандака, владеющий собой (благоразумный)

अपश्यत् रामः दुर्धर्षः तापस-अश्रम-मण्डलम् ॥ १ ॥

Увидел Рама непобедимый ашрама аскетов круг

कुशचीर-परिक्षिप्तम् ब्राह्म्या(Instr) लक्ष्म्या(Instr) समावृतम् ।

Окруженный травой куша брахманической красотой покрыт.

यथा प्रदीप्तम् दुर्दर्शम् गगने सूर्य-मण्डलम् ॥ २ ॥

ослепительно сияющий как в небе диск солнца.

शरण्यम् सर्वभूतानाम् सु-समृष्ट-अजिरम् सदा ।

Защита для всех живых существ всегда находящаяся в чистоте,

पूजितम् च उपनृतम् च नित्यम् अप्सरसाम्(Gen) गणैः(Instr) ॥ ३ ॥

и ему поклонялись и вокруг него танцевали всегда апсар толпы.

(...) आरण्यैः च महावृक्षैः पुण्यैः स्वादु-फलैः वृतम् । ५ ॥

и лесами (с) великими прекрасными деревьями (со) сладкими плодами окружённый.

The Himālaya

अस्ति उतरस्याम् दिशि देवता-आत्माः हिमालयः नाम नग-अधि-राजः ।

Есть на севере божественный по природе, верховный владыка гор по имени Гималаи.

पूर्वा-अपरौ वारि-निधी विगाह्य स्थितः पृथिव्या(Gen) इव मानदण्डः ॥ १.१ ॥

Во все времена в океан погружаясь стоял как Земли мерило.

(...)

अनन्त-रत्न-प्रभवस्य यस्य हिमम् न सौभाग्य-विलोपि जातम् ।

Бесконечным источником сокровищ которого снег красиво-тревожный рождён

एकः हि दोषः गुण-सं-नि-पाते निमज्जति इन्दोः किरणेषु इव वाङ्कः ॥ १.३ ॥

один ибо недостаток в луны добродетелей сочетании тонет, как в лунном свете фигура

